

ВИБОРИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

1 грудня 1991 року

Всеукраїнський референдум

На референдум виносилося питання: «Чи підтверджуєте Ви Акт проголошення незалежності України?». Акт дістав підтвердження 90,32% громадян, які взяли участь у голосуванні.

Активність виборців – 84,32%.

Вибори Президента України

Одночасно з проведенням всеукраїнського референдуму на підтвердження Акта проголошення незалежності України відбулися перші вибори Президента України.

До виборчого бюлетеня було включено шість кандидатів на посаду Президента України: В. Гриньов, Л. Кравчук, Л. Лук'яненко, Л. Табурянський, В. Чорновіл, І. Юхновський.

Близько 32 млн (а саме – 31 892 415) громадян взяли участь у голосуванні (84,18% виборців, внесених до списків). Леонід Кравчук отримав 19 643 481 голосів виборців (61,59%) і став першим всенародно обраним Президентом України.

Активність виборців – 84,32%.

Березень–квітень 1994 року

Вибори народних депутатів України

Вибори до Верховної Ради України відбулися за мажоритарною системою абсолютної більшості.

Для організації виборів було утворено 450 одномандатних виборчих округів.

Через особливості виборчого законодавства, які полягали в тому, що обраним вважався кандидат у народні депутати України, який отримав більше 50% голосів виборців, які взяли участь у голосуванні, за умови, що у виборах взяли участь не менше 50% від числа виборців, внесених до списків виборців певного округу, з 450 депутатських місць заповнили лише 338. Повторні вибори та вибори замість вибулих внаслідок різних причин народних депутатів України відбувалися по квітень 1997 року включно.

Активність виборців – 76,07%.

Червень–липень 1994 року

Вибори Президента України

Жоден із семи кандидатів у Президенти України (В. Бабич, Л. Кравчук, Л. Кучма, В. Лановий, О. Мороз, І. Плющ, П. Таланчук) під час голосування 26 червня 1994 року не набрав 50% голосів виборців, які взя-

ли участь у голосуванні. Відповідно до законодавства 10 липня 1994 року відбулося повторне голосування на виборах Президента України. З двох кандидатів (Л. Кравчук та Л. Кучма) перемогу здобув Л. Кучма, за якого віддали голоси 14 017 684 (52,14%) виборця.

Активність виборців 26 червня 1994 року – 70,62%. Активність виборців 10 липня 1994 року – 71,74%.

29 березня 1998 року

Вибори народних депутатів України

Чергові вибори до Верховної Ради України вперше проводилися за змішаною мажоритарно-пропорційною системою.

У виборах взяли участь 30 політичних партій та виборчих блоків, до виборчих списків яких було включено 3539 кандидатів у народні депутати України. За результатами голосування в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі лише 8 партій (блоків) подолали необхідний чотиривідсотковий бар'єр і отримали певну частку депутатських місць:

№ з/п	Назва політичної партії (виборчого блоку) – суб'єкта виборчого процесу	Кількість та відсоток голосів виборців, отриманих партією (блоком)	Кількість отриманих мандатів
1	Комуністична партія України	6 550 353 (24,65%)	84
2	Народний Рух України	2 498 262 (9,40%)	32
3	Виборчий блок Соціалістичної партії України та Селянської партії України «За правду, за народ, за Україну!»	2 273 788 (8,55%)	29
4	Партія Зелених України	1 444 264 (5,43%)	19
5	Народно-демократична партія	1 331 460 (5,01%)	17
6	Політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Громада»	1 242 235 (4,67%)	16
7	Прогресивна соціалістична партія України	1 075 118 (4,04%)	14
8	Соціал-демократична партія України (об'єднана)	1 066 113 (4,01%)	14

Інша половина конституційного складу Верховної Ради України обиралася в 225 одномандатних округах, в яких станом на 29.03.1998 було зареєстровано 3962 кандидати у народні депутати України.

Активність виборців – 71,21%.

Жовтень–листопад 1999 року**Вибори Президента України**

За результатами голосування 31 жовтня 1999 року з 13 кандидатів на посаду Президента України (О. Базиліук, Н. Вітренко, М. Габер, Ю. Кармазін, В. Кононов, Ю. Костенко, Л. Кучма, Є. Марчук, О. Мороз, В. Онопенко, О. Ржавський, П. Симоненко, Г. Удовенко) найбільшу кількість голосів виборців отримали Л. Кучма (36,49%) і лідер Комуністичної партії України П. Симоненко (22,24%). Саме цих кандидатів було внесено до виборчого бюлетеня для повторного голосування з виборів Президента України, яке відбулося 14 листопада 1999 року.

Президентом України став Л. Кучма, який отримав 15 870 722, або 56,25% голосів виборців, що на 1,8 млн голосів виборців більше порівняно з виборами 1994 року. Він переміг у 17 регіонах України та на всіх без винятку закордонних ділянках. За П. Симоненка проголосувало 5 849 077, або 37,8% виборців, які взяли участь у голосуванні.

Активність виборців 31 жовтня 1999 року – 70,19%.

Активність виборців 14 листопада 1999 року – 74,92%.

Квітень 2000 року**Всеукраїнський референдум за народною ініціативою**

На референдум виносилися наступні питання:

1. «Чи підтримуєте Ви пропозиції про доповнення статті 90 Конституції України новою, третьою частиною такого змісту:

«Президент України може також достроково припинити повноваження Верховної Ради України, якщо Верховна Рада України протягом одного місяця не змогла сформувавши постійно діючу парламентську більшість, або в разі незатвердження нею протягом трьох місяців підготовленого і поданого в установленому порядку Кабінетом Міністрів України Державного бюджету України», яка б установлювала додаткові підстави для розпуску Президентом України Верховної Ради України, та відповідне доповнення пункту 8 частини першої статті 106 Конституції України словами: «та в інших випадках, передбачених Конституцією України»?

За схвалення зазначеного питання було подано 84,69% голосів громадян України від числа тих, хто взяв участь у референдумі.

2. «Чи згодні Ви з необхідністю обмеження депутатської недоторканності народних депутатів України і вилученням у зв'язку з цим частини третьої статті 80 Конституції України:

«Народні депутати України не можуть бути без згоди Верховної Ради України притягнені до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані»?

За схвалення зазначеного питання було подано 89,0% голосів громадян України від числа тих, хто взяв участь у референдумі.

3. «Чи згодні Ви із зменшенням загальної кількості народних депутатів України з 450 до 300 і пов'язаною з цим заміною у частині першій статті 76 Конституції України слів «чотириста п'ятдесят» на слово «триста», а також внесенням відповідних змін до виборчого законодавства?»

За схвалення зазначеного питання було подано 89,91% голосів громадян України від числа тих, хто взяв участь у референдумі.

4. «Чи підтримуєте Ви необхідність формування двопалатного парламенту в Україні, одна з палат якого представляла б інтереси регіонів України і сприяла б їх реалізації, та внесення відповідних змін до Конституції України і виборчого законодавства?»

За схвалення зазначеного питання було подано 81,68% голосів громадян України від числа тих, хто взяв участь у референдумі.

Активність виборців – 81,15%.

31 березня 2002 року**Вибори народних депутатів України**

Чергові вибори до Верховної Ради України, як і вибори 1998 року, проводилися за змішаною мажоритарно-пропорційною системою.

У виборах у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі взяли участь 33 політичні партії та виборчі блоки політичних партій, до виборчих списків яких було включено 3762 кандидати у народні депутати України. Лише 6 партій (блоків) подолали встановлений законом чотиривідсотковий бар'єр:

№ з/п	Назва політичної партії (виборчого блоку) – суб'єкта виборчого процесу	Кількість та відсоток голосів виборців, отриманих партією (блоком)	Кількість отриманих мандатів
1	Виборчий блок політичних партій «Блок Віктора Ющенка «Наша Україна»	6 108 088 (23,57%)	70
2	Комуністична партія України	5 178 074 (19,98%)	59
3	Виборчий блок політичних партій «За Єдину Україну!»	3 051 056 (11,77%)	35
4	Виборчий блок політичних партій «Виборчий блок Юлії Тимошенко»	1 822 087 (7,26%)	22
5	Соціалістична партія України	1 780 642 (6,87%)	20
6	Соціал-демократична партія України (об'єднана)	1 626 721 (6,27%)	19

В одномандатних виборчих округах балотувалося 3084 кандидати, які вели боротьбу за інші 225 депутатських мандатів.

Активність виборців – 69,39%.

Жовтень–грудень 2004 року

Вибори Президента України

Про своє бажання балотуватися на пост Президента України заявили 44 особи, 18 з яких було відмовлено в реєстрації. Ще два кандидати – Кононов В.М. та Черниш Г.С. – звернулися до Центральної виборчої комісії із заявами про відмову від балотування. Таким чином, до виборчого бюлетеня було включено 24 кандидати на пост Президента України (Базилук О., Бойко Б., Бродський М., Вітренко Н., Волга В., Грабар М., Душин І., Збігнєв Ю., Кінах А., Козак Р., Комісаренко С., Корчинський Д., Кривобоков В., Мороз О., Нечипорук В., Омельченко О., Ржавський О., Рогожинський М., Симоненко П., Черновецький Л., Чорновіл А., Ющенко В., Яковенко О., Янукович В.).

За результатами голосування 31 жовтня 2004 року найбільшу кількість голосів виборців отримали В. Ющенко – 11 188 675 голосів (39,90%) і В. Янукович – 11 008 731 (39,26%). За підсумками повторного голосування на виборах Президента України, яке відбувалося 21 листопада 2004 року, більшість виборців підтримала В. Януковича (15 093 691 особа, або 49,46%). За В. Ющенка віддали свої голоси 14 222 289 виборців, або 46,61%.

Але проведення другого туру голосування стало предметом розгляду у судовій палаті в цивільних справах Верховного Суду України. На виконання рішення Верховного Суду України Центральна виборча комісія призначила повторне голосування на 26 грудня 2004 року. За підсумками повторного голосування з виборів Президента України 26 грудня 2006 року перемогу здобув В. Ющенко, який отримав 15 115 712, або 51,99% голосів виборців, за В. Януковича свої голоси віддали 12 848 528 виборців, або 44,20%.

Рішення Центральної виборчої комісії про підсумки повторного голосування 26.12.2004 було оскаржене Януковичем В.Ф. до Верховного Суду України. Проте Верховний Суд України відмовив у задоволенні скарги.

Таким чином, Президентом України став Ющенко Віктор Андрійович.

Активність виборців 31 жовтня 2004 року – 74,56%.
Активність виборців 21 листопада 2004 року – 80,44%.
Активність виборців 26 грудня 2004 року – 77,20%.

26 березня 2006 року

Вибори народних депутатів України

Чергові вибори до Верховної Ради України вперше проводилися виключно за пропорційною виборчою системою з обранням народних депутатів України у багатомандатному виборчому окрузі за виборчими списками політичних партій (виборчих блоків політичних партій).

Відмовивши восьми, Центральна виборча комісія зареєструвала виборчі списки 45 політичних партій (виборчих блоків), які на день виборів налічували 7595 кандидатів у народні депутати України.

За підсумками голосування встановлений законом тривідсотковий бар'єр подолали лише 5 політичних сил.

№ з/п	Назва політичної партії (виборчого блоку) – суб'єкта виборчого процесу	Кількість та відсоток голосів виборців, отриманих партією (блоком)	Кількість отриманих мандатів
1	Партія регіонів	8 148 745 (32,14%)	186
2	«Блок Юлії Тимошенко»	5 652 876 (22,29%)	129
3	Блок «НАША УКРАЇНА»	3 539 140 (13,95%)	81
4	Соціалістична партія України	1 444 224 (5,69%)	33
5	Комуністична партія України	929 591 (3,66%)	21

Активність виборців – 67,58%.

30 вересня 2007 року

Позачергові вибори народних депутатів України

Позачергові вибори народних депутатів України відбувалися на засадах пропорційної системи з обранням депутатів у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі за виборчими списками кандидатів у народні депутати України від політичних партій (виборчих блоків політичних партій).

Суб'єктами виборчого процесу стали 10 політичних партій та 10 виборчих блоків (склад яких налічував 31 політичну партію), у виборчих списках яких Центральною виборчою комісією зареєстровано 4 864 кандидати у народні депутати України.

За результатами цих виборів право на участь у розподілі депутатських мандатів набули три політичні партії та два виборчі блоки політичних партій.

№ з/п	Назва політичної партії (виборчого блоку) – суб'єкта виборчого процесу	Кількість та відсоток голосів виборців, отриманих партією (блоком)	Кількість отриманих мандатів
1	Партія регіонів	8 013 895 (34,37%)	175
2	«Блок Юлії Тимошенко»	7 162 193 (30,71%)	156
3	Блок «НАША УКРАЇНА – НАРОДНА САМООБОРОНА»	3 301 282 (14,15%)	72
4	Комуністична партія України	1 257 291 (5,39%)	27
5	«Блок Литвина»	924 538 (3,96%)	20

Активність виборців – 62,03%.

Січень–лютий 2010 року

Вибори Президента України

Центральною виборчою комісією із 68 осіб, які подали документи для реєстрації кандидатами на пост Президента України, до виборчих перегонів було допущено 18 кандидатів на пост Президента України, 7 з яких були висунуті політичними партіями, 1 – виборчим блоком політичних партій, а інші 10 – шляхом самовисування. До виборчого бюлетеня були включені: І. Богословська, М. Бродський, А. Гриценко, Ю. Костенко, В. Литвин, О. Мороз, О. Пабат, В. Протівсіх, С. Ратушняк, О. Рябоконт, П. Симоненко, Л. Супрун, Ю. Тимошенко, С. Тігіпко, О. Тягнибок, В. Ющенко, В. Янукович, А. Яценюк.

За результатами голосування 17 січня 2010 року найбільшу кількість голосів виборців одержали Янукович В.Ф. та Тимошенко Ю.В., відповідно 8 686 642 (35,32%) та 6 159 810 (25,05%) голосів виборців. Повторне голосування з виборів Президента України, яке відбулося 7 лютого 2010 року, продемонструвало, що більшою є електоральна підтримка Януковича В.Ф., за якого проголосувало 12 481 266 виборців (48,95%). Кандидатуру Тимошенко Ю.В. підтримали 11 593 357 виборців (45,47%). Отже, Президентом України став Янукович Віктор Федорович.

Активність виборців 17 січня 2010 року – 66,52%.

Активність виборців 7 лютого 2010 року – 68,81%.

28 жовтня 2012 року

Вибори народних депутатів України

Парламентська кампанія 2012 року, як і вибори до Верховної Ради України 1998, 2002 років, відбулася на засадах змішаної (пропорційно-мажоритарної) виборчої системи.

Право на отримання 225 мандатів за пропорційною складовою виборювала 21 політична партія, виборчі списки яких нараховували на день виборів 2 554 кандидатів у народні депутати України. Політична партія Українська платформа «СОБОР», звернувшись 15 жовтня 2012 року до Центральної виборчої комісії із заявою про скасування рішення щодо реєстрації кандидатів у народні депутати України, включених до її виборчого списку, фактично втратила право на змагання у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі.

Лише п'яти політичним партіям вдалося подолати встановлений законодавством України п'ятивідсотковий

бар'єр і отримати депутатські мандати Верховної Ради України сьомого скликання.

№ з/п	Назва політичної партії – суб'єкта виборчого процесу	Кількість та відсоток голосів виборців, отриманих партією	Кількість отриманих мандатів
1	Партія регіонів	6 116 746 (30,00%)	72
2	Політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	5 209 090 (25,54%)	62
3	Політична партія «Удар (Український Демократичний Альянс за Реформи) Віталія Кличка»	2 847 979 (13,96%)	34
4	Комуністична партія України	2 687 269 (13,18%)	32
5	Політична партія Всеукраїнське об'єднання «Свобода»	2 129 933 (10,44%)	25

За інші 225 депутатських мандатів за мажоритарною складовою змагалися 2 653 кандидати у народні депутати України в одномандатних виборчих округах. 5 листопада 2012 року Центральна виборча комісія визнала неможливість достовірного встановлення підсумків голосування та результатів виборів народних депутатів України в одномандатних виборчих округах № 94, 32, 194, 197 та 223, тому за результатами виборів в одномандатних виборчих округах обрано 220 народних депутатів України.

№ з/п	Суб'єкт висування обраних кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах або самовисування	Кількість отриманих мандатів
1	Партія регіонів	113
2	політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	39
3	політична партія Всеукраїнське об'єднання «Свобода»	12
4	Політична партія «УДАР (Український Демократичний Альянс за Реформи) Віталія Кличка»	6
5	політична партія Єдиний Центр	3
6	Народна Партія	2
7	Партія «Союз»	1
8	Радикальна Партія Олега Ляшка	1
9	Самовисування	43

Активність виборців – 57,52%.

Примітка. Під активністю виборців слід розуміти відсоток виборців, які отримали виборчі бюлетені, по відношенню до загальної кількості виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях.

Ірина КОРЖ,
завідуюча відділом аналітичної обробки інформації управління інформатизації Секретаріату Центральної виборчої комісії